

ність їх глибокого вивчення. Їх складність і значення потребує від учених більшої уваги до цієї економічної категорії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Мочерний С.В., Ларіна Я.С., Фомішин С.В. Світове господарство в умовах глобалізації: Монографія.-К.: Ніка-Центр, 2006.-200с.
2. Міжнародна економіка: навч. посіб./ В.Є.Сахаров, В.С.Будкін, С.А.Єрохін та ін.; за заг. ред. В.Є.Сахарова.- 2-ге вид. випр...-К.Вид. Дім «Ін Юре», 2008.- 432с.
3. Фомишин С.В. Международные экономические отношения на рубеже тысячелетий: Учебное пособие/ Херсон: Олді-плюс,2002.-560с.
4. Фомішин С.В., Шутак І.Д. Правові основи міжнародної економічної діяльності: Навчальний посібник/ К.: Кондор,2009.-456с.

УДК 174:657:338.432

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ОБЛІКОВО-АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

С.В.КОВАЛЬ – к.е.н., доцент, Херсонський ДАУ

Постановка проблеми. Достовірність облікової та звітної інформації про діяльність аграрних підприємств особливо значима та необхідна в умовах ринкової економіки. Ця інформація потрібна власникам та менеджерам сільськогосподарського виробництва для підвищення ефективності їхньої роботи, комерційним банкам та іншим кредиторам – для компетентної оцінки платоспроможності підприємств та ймовірності повернення кредитів, акціонерам – для контролю за діяльністю акціонерних товариств, постачальникам – для впевненості щодо повноти оплати за відвантажену продукцію і надані послуги, потенційним інвесторам – для зменшення ризику при вкладенні капіталу.

Професія бухгалтера є суспільно значимою, що має на увазі визнання і прийняття на себе обов'язку діяти в суспільних інтересах. Стосовно до професійного співтовариства бухгалтерів, суспільство включає клієнтів, роботодавців, службовців, професійні об'єднання бухгалтерів, фінансове співтовариство, а також інших осіб, які покладаються на об'єктивність, незалежність, чесність професійних бухгалтерів з метою забезпечення впорядкованого ведення комерційної діяльності [1]. Тому обов'язки професійного бухгалтера не зводяться виключно до задоволення потреб окремого клієнта чи роботодавця. Діючи в інтересах суспільства, професійний бухгалтер зобов'язаний дотримуватися і підкорятися вимогам Кодексу етики професійних бухгалтерів та аудиторів.

Стан вивчення проблеми. Багато публікацій та наукових досліджень присвячені вирішенню цього питання. Проблемами формування етичних вимог щодо облікових працівників займалися такі відомі вчені – економісти, як Бутинець Ф.Ф., Кузьмінський А.М., Соловйов Г.А., Федулова Л. та інші. Незважаючи на достатню кількість наукових праць і публікацій, невирішеною залишається низка питань. Зокрема, необхідність розробки власних національних стандартів етики професійних бухгалтерів та аудиторів.

Результати досліджень. У теорії та практиці бухгалтерського обліку й аудиту сільськогосподарських підприємств важливе місце займає професійна етика бухгалтера і аудитора. Вона включає ряд принципів службової поведінки та ставлення до виконання фахових обов'язків. Вказані принципи відповідають вимогам міжнародних нормативів. Від дотримання цих етичних принципів залежить авторитет фахівця, його професійна придатність виконувати найскладніші завдання [3].

Уперше положення професійної бухгалтерської етики були розроблені в США. У 1987 р. Американська асоціація бухгалтерів прийняла етичний кодекс бухгалтера, який час від часу уточнюється. В Україні професійні бухгалтери та аудитори під час здійснення своєї професійної діяльності керуються Стандартами аудиту [4] та етики Міжнародної федерації бухгалтерів, які були прийняті у 2003 р. в якості Національних стандартів етики бухгалтерів і аудиторів. Таким чином, розроблений Міжнародною Федерацією Бухгалтерів “Кодекс етики професійних бухгалтерів” є основою для формування етичних вимог для професійних бухгалтерів у кожній, окремо взятій країні.

Дійсний міжнародний Кодекс етики служить в якості моделі, на якій ґрунтуються національні вимоги з етичних норм. У ньому встановлюються стандарти поведінки професійних бухгалтерів і аудиторів та визначаються фундаментальні принципи, які професійним бухгалтером необхідно буде виконувати для досягнення спільних завдань. Бухгалтери і аудитори в усьому світі працюють в умовах різних культур і регулятивних вимог. Однак, завжди слід зважати на основну мету цього Кодексу. У розділі 8 цього Кодексу встановлюються концептуальні вимоги до виконання найголовніших принципів професійної етики обліковців і аудиторів, таких, як: компетентність, незалежність, об'єктивність, чесність, поінформованість, конфіденційність, професійна поведінка [2].

Компетентність у роботі – основа успіху у професійній діяльності бухгалтера. Якщо бухгалтер відчуває, що некомпетентний у тих чи інших питаннях, то він зобов'язаний чесно сказати про це керівництву організації та запросити для надання допомоги в роботі більш компетентного фахівця. Справа честі кожного бухгалтера уважно і серйозно ставитися до своїх обов'язків, дотримуватися затвердже-

них бухгалтерських стандартів, підтримувати високий рівень своїх знань, постійно вдосконалювати професійну майстерність.

Незалежність – головна риса професії бухгалтера і аудитора. Вона обумовлена тим, що вони не є штатними працівниками державного органу управління; не підпорядковані іншим контрольно-ревізійним органам або політичним партіям чи громадським організаціям і не залежать від них. Їх думка з фінансових питань не має залежати від гонорару, який виплачується клієнтом. Незалежність передбачає здатність бухгалтера і аудитора діяти чесно і об'єктивно: відобразити дійсний стан справ підприємств незалежно від будь-яких умов; вести бухгалтерський облік і формувати фінансові результати, спираючись лише на вітчизняне законодавство про бухгалтерський облік.

Об'єктивність висновків має ґрунтуватися на вдумливому дослідженні діяльності клієнта, використанні достовірних даних, застосуванні оптимальних методів їх аналізу і складання аудиторського висновку за результатами перевірок. У ставленні до клієнта аудитор повинен бути коректним, чемним і передбачливим, а свої зауваження доводити у формі побажань, порад, рекомендацій. Надаючи консультаційну допомогу, аудитор зацікавлений максимально захистити інтереси клієнтів, а отже, не зосереджує своєї уваги тільки на негативних фактах. І у клієнта, і в аудитора спільна мета – зробити посильний внесок у ефективне функціонування ринкової економіки.

Принцип чесності передбачає чесне ведення справ та правдивість. Професійний бухгалтер повинен діяти відкрито і чесно у всіх професійних і ділових взаєминах. Він не повинен мати справу зі звітністю, документами, повідомленнями або іншою інформацією, якщо є підстави вважати, що: інформація містить у суттєвому відношенні невірні або що вводять в оману затвердження; інформація містить твердження або дані, підготовлені недбало; інформація містить пропуски або спотворення необхідних даних там, де вони можуть вводити в оману.

Для професійного бухгалтера і аудитора багато значить широка поінформованість у виробничо-економічних справах. Крім того, вони не можуть надавати професійні послуги, не будучи достатньо обізнаним із загальними і технічними стандартами з обліку й аудиту [5]. Конфіденційність є не менш важливою рисою професії бухгалтера і аудитора. Професійний бухгалтер повинен забезпечити конфіденційність інформації, отриманої в результаті професійних чи ділових відносин, і не повинен розкривати цю інформацію третім особам, що не володіють відповідними повноваженнями, за винятком випадків, коли професійний бухгалтер або аудитор має законне, професійне право чи обов'язок щодо розкриття такої інформації. Конфіденційна інформація, отримана в результаті професійних чи ділових відносин,

не повинна використовуватися професійним бухгалтером для отримання ним або третіми особами будь-яких переваг.

Професійний бухгалтер або аудитор повинен дотримуватися конфіденційності навіть поза свого професійного середовища. Він повинен пам'ятати про можливість ненавмисного розголошення інформації, особливо в умовах підтримки тривалих зв'язків з діловими партнерами або їх близькими родичами чи членами сім'ї. Також професійним бухгалтером чи аудитором повинні вживатися всі розумні заходи для того, щоб особи, які працюють під його керівництвом, та особи, від яких він отримує консультації або допомогу, з належною повагою ставилися до його обов'язку дотримуватися конфіденційності інформації.

Необхідність дотримання принципу конфіденційності зберігається навіть після закінчення відносин між професійним бухгалтером і клієнтом або роботодавцем. Змінюючи місце роботи або приступаючи до роботи з новим клієнтом, професійний бухгалтер або аудитор має право використовувати попередній досвід. Проте він не повинен використовувати або розкривати конфіденційну інформацію, отриману в результаті попередніх професійних чи ділових відносин [6].

Конфіденційна інформація повинна бути розкрита в таких випадках: розкриття дозволено законом і (або) санкціоновано клієнтом чи роботодавцем; розкриття вимагається законом, наприклад: при підготовці документів або поданні доказів у іншій формі в ході судового розгляду; при повідомленні стали відомими факти порушення закону відповідним органам державної влади; розкриття є професійним обов'язком чи правом (якщо це не заборонено законом): при перевірці якості роботи організації – члена професійної організації або самої професійної організації; при запиті чи розслідуванні, які ведуться організацією-членом, професійною організацією або наглядовим органом; при захисті професійним бухгалтером своїх професійних інтересів у процесі юридичного розгляду.

При прийнятті рішення про можливість розкриття конфіденційної інформації професійний бухгалтер або аудитор повинен враховувати наступне:

- чи буде завдано шкоди інтересам будь-якої зі сторін, включаючи треті сторони, інтереси яких також можуть бути порушені, при наявності дозволу клієнта або роботодавця на розкриття інформації;

- чи є інформація достатньо відомою і обґрунтованою. У ситуації, коли мають місце необґрунтовані факти, висновки, неповна інформація або необґрунтовані висновки, повинно бути використано професійне судження для визначення того, в якому вигляді слід розкривати інформацію (якщо необхідно розкривати);

- характер очікуваного повідомлення та його адресат. Особливо професійний бухгалтер повинен бути впевнений у тому, що особи, яким адресовано повідомлення, є належними його одержувачами.

Професійна поведінка. Професійний бухгалтер чи аудитор повинен дотримуватись відповідних законів та нормативних актів і уникати будь-яких дій, які дискредитують або можуть дискредитувати професію, або є діями, які розумна і добре обізнана стороння особа, маючи всю необхідну інформацію, розцінить як такі, що здійснюють негативний вплив на хорошу репутацію професії.

Також необхідно пам'ятати, що при пропонуванні та просуванні своєї кандидатури і послуг професійний бухгалтер чи аудитор не повинен дискредитувати професію. Він повинен бути чесним і правдивим і не повинен: робити заяви про перебільшену якість послуг, які він може надати, свою кваліфікацію та набутий досвід; давати зневажливі відгуки про роботу інших професійних бухгалтерів чи проводити необґрунтовані порівняння своєї роботи з роботою інших бухгалтерів [2].

Висновки та пропозиції. Про етику професіоналів у галузі бухгалтерського обліку і аудиту багато говорять, але мало роблять для виховання авторитетних висококласних фахівців. Етичні проблеми повсякденно зустрічаються на професійному шляху бухгалтера і аудитора. Їх потрібно вирішувати гідно, а для цього необхідно знати норми професійної поведінки, готувати себе до їх неухильного дотримання.

В етичному кодексі бухгалтерів і аудиторів узагальнено етичні норми професійної поведінки, визначені моральні цінності, які затверджує в своєму середовищі професійне співтовариство, готове захищати їх від усіх можливих порушень і посягань.

Дотримання загальнолюдських і професійних етичних норм – неодмінний обов'язок і вищий обов'язок кожного бухгалтера і аудитора, керівника і працівника фірми. Виконання вищезазначеного кодексу дозволить їм не тільки зарекомендувати себе у якості досвідчених, висококваліфікованих фахівців, а й надасть додаткові переваги суб'єкту господарювання, співробітником якого вони є; буде сприяти підвищенню загальної культури управління в аграрних підприємствах, збільшенню ефективності їх діяльності, зростанню конкурентоспроможності.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: [підручник для студентів вузів спеціальності 7.050106 "Облік і аудит". / Вид. 2-е, доп. і перероб.] / Ф.Ф.Бутинець. – Житомир, ЖТІ, 2000. – 640 с.
2. Кодекс етики професійних бухгалтерів – <http://www.ifac.org/Ethics/index.html>.
3. Кузмінський А.М. Теорія бухгалтерського обліку: [підручник] / А.М.Кузмінський. – К.: Все про бухгалтерський облік, 1999. – С. 19-20.
4. Рішення Аудиторської палати України "Кодекс професійної етики аудитора", затверджено від 18.12.2008 р. № 73 // Все про бухгалтерський облік. – 2009. – № 85 (510).

5. Соловьев Г.А. Институт внутренних аудиторов в США / Г.А.Соловьев // Бухгалтерский учет. – 2007. – № 1. – С. 27-29.
6. Федулова Л. Управління аудиторською діяльністю / Л.Федулова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – № 8. – С. 19-20.

УДК 336.14:353

ОЦІНКА БОРГОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СТАН ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ

**О.В.СУХОРУКО – к.е.н., доцент,
О.С.НОВОСЬОЛОВА – Херсонський НТУ**

Постановка проблеми. Труднощі на шляху фінансової стабілізації та економічного зростання України значною мірою зумовлені дефіцитом фінансових ресурсів. Одним із інструментів пом'якшення фінансових проблем та пожвавлення економічної кон'юнктури в країні є запозичення. Як правило, наявність запозичень призводить до виникнення державного боргу, що, у свою чергу, спонукає владні структури до розробки ефективної політики управління державним боргом.

Дефіцит Державного бюджету України, залучення та використання позик для його покриття призвели до формування і значного зростання державного боргу в Україні. Великі розміри внутрішнього і зовнішнього державного боргу, а також відповідно зростання витрат на його обслуговування обумовлюють необхідність вирішення проблеми державного боргу, а відтак і пошуку шляхів удосконалення механізму його управління.

Стан вивчення проблеми. Державний борг є предметом дослідження і дискусій багатьох вчених, управління державним боргом розглядають як з точки зору важливості для фінансової політики держави, так і з точки зору перспектив формування та розвитку національної економіки. Теоретичним і практичним питанням державного боргу присвячено роботи українських дослідників: Ю.Алексєєва, В.Андрущенко, О.Барановського, Т.Вахненко, А.Гальчинського, В.Гейця, Н.Зражевської, В.Козюка, Г.Кучера, І.Луніної, З.Лютого, Є.Новицького Я.Онищук, О.Плотнікова та ін.

Завдання і методика дослідження. Метою дослідження є аналіз стану та динаміки показників державного боргу України за період 2007 – 2009 рр., виявлення закономірностей та можливих шляхів оптимізації державного боргу.

Результати досліджень. Державний борг – це сума заборгованості за всіма борговими зобов'язаннями держави, відсотки за нею і невиконані фінансові зобов'язання держави перед суб'єктами економіки.